

Ny innsamlingsordning og gebyrmodell fra 2027

Behandlet av styret i RfD 1.10.2024

Til behandling i representantskapet 27.11.2024

Innhold

1. Sammendrag	2
2. Innledning.....	3
3. Behovet for endring	4
4. Egne og andres erfaringer.....	5
5. Konkrete endringer	6
6. Tidspunktet for endringen	6
7. Ny innsamlingsordning	7
8. Ny gebyrmodell	9
9. Null-alternativet – konsekvenser av å ikke gjøre tiltakene	10
10. Spørsmål og innvendinger.....	12

1. Sammendrag

Etter 25 år med kildesortering er over halvparten av det som havner i restavfallet feilsortert. Til tross for mange tiltak er vi fremdeles et godt stykke unna målet om 65 prosent materialgjenvinning.

En statlig avgift på forbrenning av restavfall er allerede innført, med forventning om en gradvis økning i årene som kommer. Dette vil påvirke renovasjonskostnadene, og det er viktig med tiltak som demper kostnadsveksten og bidrar til at vi når miljømålene.

For å oppnå dette må det gjøres endringer i både innsamlingsordningen og gebyrmodellen. Beholdertyper og tømmeffrekvens skal tilpasses dagens behov, og den nye gebyrmodellen vil gi innbyggerne større valgfrihet og fleksibilitet.

Den nye modellen som planlegges fra 2027 vil være mer rettferdig og effektiv, og gi incentiver til både avfallsminimering og bedre sortering. Gebyrmodellen vil følge prinsippet om at forurensere betaler. Dette vil bidra til at de som kaster mindre og sorterer mer får lavere gebyr. Samtidig tilrettelegges det for å dekke ulike behov blant innbyggerne. Dette er i tråd med norsk avfallspolitikk og miljølovgivning. Tiltakene er en konkretisering av langtidsplanen «RfD mot 2035», som tidligere er politisk behandlet av eierkommunene.

Om tiltakene ikke gjennomføres, vil konsekvensene være høyere gebyr, økte utslipp og lavere måloppnåelse. Dette anbefales ikke, men omtales som et «null-alternativ».

Dette dokumentet beskriver de endringene styret mener er nødvendige å gjøre i renovasjonsordningen, for å nå miljømålene og samtidig holde kostnadene nede.

Renovasjonsselskapet for
Drammensregionen IKS

Sammen tar vi vare på verdiene

2. Innledning

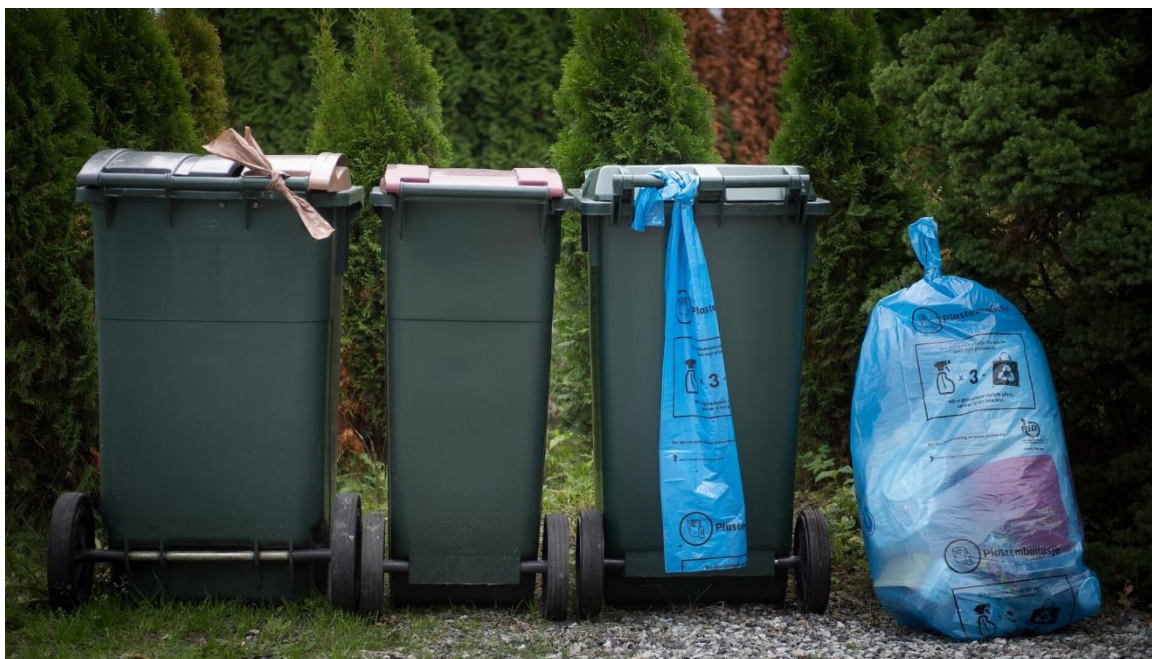
RfDs samfunnsoppdrag er å sørge for at husholdningsavfallet i eierkommunene gjenvinnes på en ansvarlig og kostnadseffektiv måte, med størst mulig klimanytte. Vi skal bidra til at innbyggerne kaster mindre, sorterer mer og velger brukt fremfor nytt.

Etter 25 år med kildesortering ser vi fortsatt at halvparten av innholdet i en gjennomsnittlig restavfallsbeholder kunne vært sortert ut.

I langtidsplanen «RfD mot 2035 – Fremtidens renovasjonsordning» er det vedtatt seks hovedtiltak for å nå de overordnede målene om 65 % materialgjenvinning innen 2035, samt sikre kostnadseffektiv drift. Eierkommunene har sluttet seg til denne langtidsplanen. Fremover må vi sørge for at det lønner seg å kildesortere, i tråd med forurenser betaler prinsippet.

To av hovedtiltakene fra langtidsplanen bidrar til dette, og vil berøre innbyggerne direkte:

- tilpasse beholdertyper og tømmefrekvens
- ny gebyrmodell med større valgfrihet

Et standard beholdersett har forandret seg lite på de 25 årene vi har hatt kildesortering i Drammensregionen. Fra 2027 legges det opp til beholderløsninger med større valgfrihet.

Renovasjonsselskapet for
Drammensregionen IKS

Sammen tar vi vare på verdiene

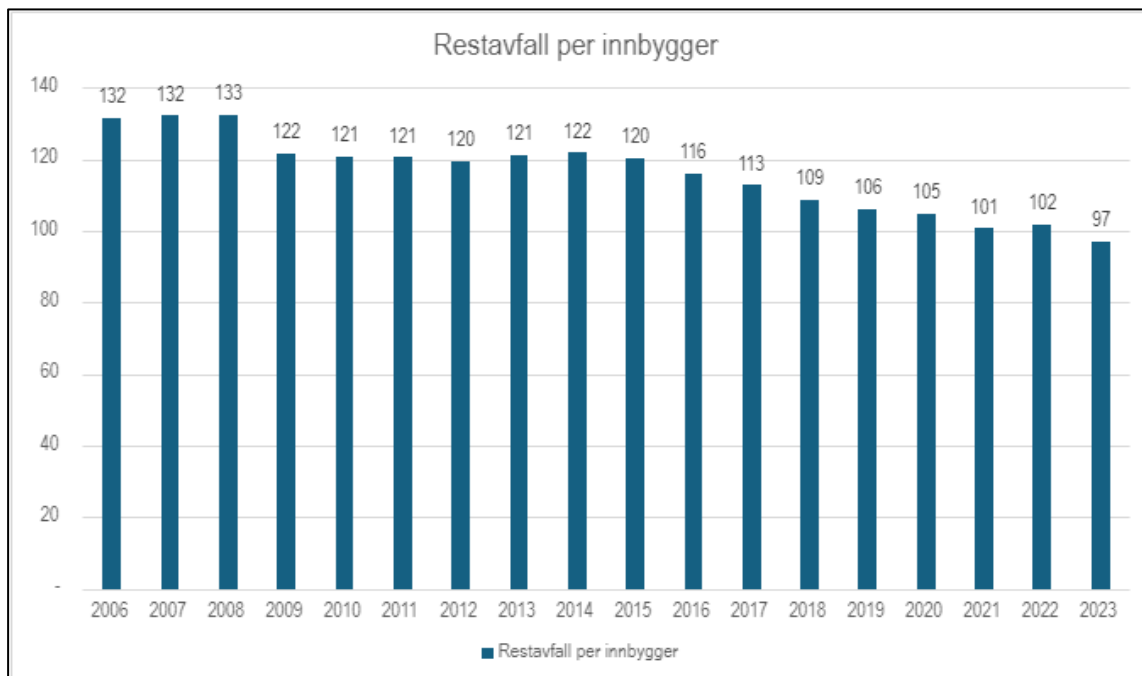
3. Behovet for endring

I dag har de fleste innbyggerne en standard renovasjonsløsning med stor restavfallskapasitet. Dette var nødvendig da kildesortering ble innført på slutten av 1990-tallet, fordi det tar tid å bygge kunnskap og endre vaner, i tillegg til at det ble kastet mer enn i dag. Vi har senere fått egne innsamlingsordninger for plast-, glass- og metallemballasje, men kapasiteten for restavfall har vært uforandret i 25 år, med unntak av ordningen «sommertømming» som ble gjort om til bestillingsordning i 2019.

Den gjeldende ordningen er i liten grad tilpasset dagens behov. Det blir stadig flere små husstander, og mange av disse har lite avfall. Husstander som kaster lite og sorterer bra, er med på å betale for avfallet til husstander som kaster mye og sorterer lite. Dette er lite rettferdig, og strider mot forurensar betaler-prinsippet som den norske forurensingsloven er bygget på.

En gjennomsnittlig husstand som sorterer avfallet sitt, vil ikke ha fylt opp restavfallsbeholderen når den tømmes annenhver uke. For å oppnå mindre feilsortering vil den nye standarden være at restavfall tømmes hver 4. uke, uten at beholderen blir større.

Dette vil lønne seg både økonomisk og miljømessig. Fremover vil det bli vesentlig dyrere å sende avfall til forbrenning på grunn av den statlige CO2-avgiften. Tiltaket vil gi mindre restavfall og reduserte transportutslipp samt lavere miljøavgifter og driftskostnader.

Restavfallsmengden per innbygger har gått ned ca. 25 % siden 2006, men beholderstørrelse og hentefrekvens er den samme. Renovatørene tømmer mange halvfulle beholdere, og dette er ikke rasjonelt.

Renovasjonsselskapet for
Drammensregionen IKS

Sammen tar vi vare på verdiene

4. Egne og andres erfaringer

Overordnet opplever gjenvinningsbransjen at det mest effektive virkemiddelet for å bedre sorteringen, er å redusere restavfallskapasiteten.

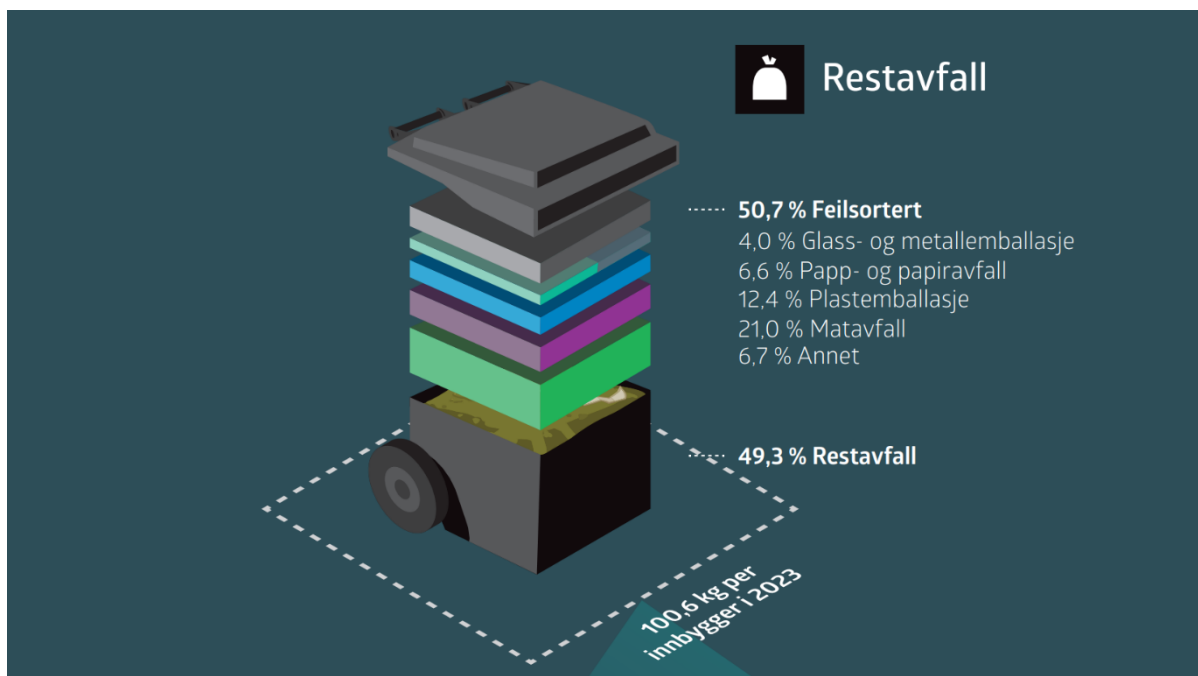
Mer enn 90 kommuner og selskaper har allerede gått over til fire ukers hentefrekvens for restavfall. RfD har tett dialog med Vesar (Vestfold) og Sirkula (Innlandet), som har hatt gode resultater, i tillegg til flere andre som enten har innført eller planlegger de samme tiltakene.

Erfaringsmessig er dette en endring som vil møte motstand i starten fordi man frykter overfylte beholdere – og alt det medfører.

Større endringer der innbyggerne opplever at de må betale ekstra for noe som har vært dekket av gebyret tidligere, eller at det innføres begrensninger i tilbudet, møtes ofte med skepsis.

Endringene som foreslås vil være viktige bidrag til at vi når de overordnede målene, og det vil gi økt effektivitet og mer rettferdig fordeling av kostnadene. God kommunikasjon er avgjørende for at innbyggerne skal forstå og akseptere at endringen er nødvendig.

Realiteten er at så lenge avfallet sorteres slik det skal, vil beholderne være store nok for de aller fleste. Vi har full forståelse for at man har mer avfall i noen faser av livet, som for eksempel når man har små barn. Dette vil det selvsagt lages egne ordninger for.

Sorteringsanalyser viser at om lag halvparten av det som kastes i restavfallsbeholderen kunne vært sortert ut og gjenvunnet.

Renovasjonsselskapet for
Drammensregionen IKS

Sammen tar vi vare på verdiene

5. Konkrete endringer

Den viktigste endringen i den nye ordningen er at innbyggerne i større grad vil kunne velge størrelse og tømmefrekvens på egne avfallsbeholdere. De som lykkes med god sortering og kaster mindre avfall, vil få lavere kostnader. De som kaster mye, spesielt restavfall, vil måtte betale mer.

Det jobbes med kompenserende ordninger for de som har gode grunner til økt restavfall i en periode, for eksempel i småbarnsfasen.

Dagens todelte beholder for matavfall og restavfall vil bli byttet ut med separate beholdere, slik at det blir enklere for innbyggerne å gjøre tilpasninger i beholderstørrelse og tømmefrekvens.

Matavfall vil tømmes annenhver uke som før, mens restavfall vil tømmes hver fjerde uke. Dette vil være et av de viktigste tiltakene for å redusere restavfallsmengdene.

Plastemballasje, papiravfall og glass- og metallemballasje vil ha samme tømmefrekvens som før, men størrelsen på beholderne vil være valgfrie. Det planlegges også mulighet for å bestille egen beholder for plastemballasje.

Det blir også mulig å bestille større restavfallsbeholder og hyppigere avfallshenting mot ekstra betaling. Mange av de andre tilvalgene kan gjøres uten tillegg.

For borettslag og sameier med fellesløsninger vil det innføres avfallshenting basert på vekt, slik at beboerne får dokumentert mengden avfall og hvor mye som er sortert. Da vil fellesskapene som er flinke kunne få lavere renovasjonskostnader. Sensorer i beholderne bidrar til at henting kan optimaliseres, ved at beholderne kun tømmes når det er behov.

6. Tidspunktet for endringen

De fleste endringene vil tre i kraft ved årsskiftet 2026/27. Da går kontrakten med dagens underleverandør på avfallshenting ut, og vi har mulighet til å gjøre større endringer i ordningen. Det praktiske arbeidet med utskifting av beholdere er omfattende, og vil gjøres gradvis i årene fremover.

Gebyrene som foreslås høsten 2026, med virkning fra 2027, vil ta utgangspunkt i den nye prismodellen. Vi legger opp til god en prosess i forkant av dette, med tid til drøfting og politisk forankring.

Utløp av innsamlingskontrakten er et naturlig tidspunkt for endringer

7. Ny innsamlingsordning

Nedenfor beskrives i hovedtrekk hvordan den nye ordningen vil bli for de som har egne beholdere, samarbeid og store fellesløsninger.

a. Eneboliger og andre med egne beholdere

«Standard renovasjon» består i dag av en todelt beholder til matavfall/restavfall som tømmes annenhver uke. Beholder for papir tømmes hver 4. uke, og glass- og metallemballasje tømmes hver 8 uke. Plastemballasje samles inn hver 4. uke i sekk.

Ny standard renovasjonsordning:

Restavfall:	140 liters beholder som tømmes hver 4. uke
Matavfall:	140 liters beholder som tømmes hver 2. uke
Papiravfall:	240 liters beholder som tømmes hver 4. uke
Glass- og metallemballasje:	140 liters beholder som tømmes hver 8. uke
Plastemballasje:	Plastsekk som hentes hver 4. uke

Valgfrie endringer som kan tilbys uten tillegg i gebyret:

- Større eller mindre beholder til matavfall
- Større eller mindre beholder til papiravfall
- Større eller mindre beholder til glass- og metallemballasje
- Egen beholder til plastemballasje

I en overgangsperiode tilbys bytte av beholder uten ekstra kostnad. For senere år vil det foreslås et gebyr som dekker kostnadene for selve byttet av beholderen.

Valgfrie endringer som kan tilbys mot betaling:

- Større beholder til restavfall (240 eller 360 liter)
(Familier med småbarn kan tilbys redusert pris på større restavfallsbeholder, og innvilges etter søknad for en periode på maksimalt 3 år per barn.)
- Oftere tømning av restavfall (annenhver uke)
- Ekstratømming av restavfall ved behov
- Ekstra matavfallshenting om sommeren
- Henting av hageavfall (én gang per år)

Valgfrie endringer som gir lavere gebyr:

- Mindre beholder til restavfall (80 liter)
- Hjemmekompostering (dagens ordning videreføres)
- Samarbeid mellom flere husstander (se neste punkt)

Renovasjonsselskapet for
Drammensregionen IKS

Sammen tar vi vare på verdiene

b. Frivillig samarbeid (to eller flere husstander samarbeider om felles beholder)

Naboer kan få lavere gebyrer ved å ha felles beholdere. Dette betinger at husstandene klarer å samarbeide godt, og at de blir enige om hvor store beholdere de trenger. Gebyret fordeles likt på alle husstandene i samarbeidet.

Det kan tilbys restavfallsbeholder på 140 liter, 240 liter, 360 liter eller 600 liter. Det kan også bestilles flere beholdere av samme type. Gebyret settes ut fra størrelsen på restavfallsbeholderen og eventuelle tilvalg som bestilles.

For matavfall, papiravfall, glass- og metallemballasje og plastemballasje tilbys de samme valgene som i punkt a, uten at det påvirker gebyret.

c. Større fellesløsninger

Til borettslag, sameier og bygårder tilbys en helt ny modell for større samarbeid. Det planlegges for at RfD skal kunne fakturere etter mengden restavfall som er levert, i stedet for etter størrelsen på beholderne.

Innbyggerne kan da få lavere felleskostnader ved å sortere bedre.

Restavfallsbeholderen vil veies med en liftvekt på renovasjonsbilen ved hver tømning og kan tømmes etter behov ved hjelp av nivåmåler.

d. Fremtidige løsninger

Punkt a til c beskriver løsninger som planlegges å være på plass ved årsskiftet 2026/27. I tråd med langtidsplanen vurderes i tillegg flere nye ordninger, som kan innføres på sikt:

- Egen beholder til hageavfall (løv/gress)
- Grovavfallshenting (hentes på bestilling)
- Innsamling av ombruksvarer
- Egen beholder eller pose til tekstiler
- Selvbetjente ordninger for farlig avfall m.m.

Disse løsningene krever at det hentes inn gode beslutningsgrunnlag og må testes grundig før de eventuelt innføres.

Nedgravde avfallsløsninger benyttes i stadig større grad på større samarbeid.

Renovasjonsselskapet for
Drammensregionen IKS

Sammen tar vi vare på verdiene

8. Ny gebyrmodell

Dagens gebyrmodell består i prinsippet av tre valg:

- Standard renovasjon (100 % gebyr, og standard beholdersett)
- Storfamilie (130 % gebyr, og større beholdere)
- Samarbeid (80 % gebyr, og delt beholder mellom flere husstander)

Gebyrsystemet har vært uforandret i over 20 år, og fanger i liten grad opp om man er flink til å kildesortere, eller om husstanden har mye eller lite avfall. Bruk av gjenvinningsstasjonene er inkludert i alle gebyrtyper.

Det nye gebyrsystemet forutsettes å ha større grad av valgfrihet, og være gunstig for de som kaster mindre og sorterer mer.

Det nye gebyrsystemet vil bestå av:

- Et grunnbeløp, som dekker kostnaden til infrastruktur og felles kostnader
- Et variabelt beløp, som settes ut ifra størrelsen på restavfallsbeholderen
- Muligheter for tillegg eller fradrag basert på de ulike tilvalgene

For større fellesløsninger planlegges å veie avfallet og at det betales for faktisk levert avfallsmengde.

De som har et ansvarlig forbruk og sorterer godt vil betale mindre, mens de som sorterer lite eller kaster mye vil betale mer. Dette samsvarer mye bedre med forurensingsloven, og er godt forankret i norsk avfallspolitikk.

Gebyrsystemet vil detaljeres og konkretiseres før det legges frem til endelig behandling.

Ny gebyrmodell gir besparelser for de som bidrar til felles måloppnåelse.

Renovasjonsselskapet for
Drammensregionen IKS

Sammen tar vi vare på verdiene

9. Null-alternativet – konsekvenser av å ikke gjøre tiltakene

Dersom de foreslåtte tiltakene ikke gjennomføres, vil det ha store økonomiske og miljømessige konsekvenser.

a. Økonomiske konsekvenser av null-alternativet

⇒ Høyere behandlingskostnad

Norske myndigheter har innført en avgift på forbrenning av restavfall, som er forventet å øke i årene fremover. Overkapasitet for restavfall gir en merkostnad som alle innbyggerne må betale. *(beregnet merkostnad: 6,0–11,2 mill. per år)*

⇒ Tapte materialinntekter

Sorteringsanalyser viser at ca. halvparten av det som kastes i restavfallsbeholderen skulle vært sortert ut. Papir, plastemballasje og glass- og metallemballasje er materialer som gir inntekter i selvkostregnskapet. *(beregnet tapt inntekt: 1,4–1,5 mill. per år)*

⇒ Høyere innsamlingskostnad

Kostnader til biler, forsikringer og drivstoff forventes å øke i årene fremover. Uten de foreslåtte tiltakene vil kostnaden til innsamling bli vesentlig høyere enn nødvendig. Dette vil kreve flere biler, mer kjøring og økt bemanning. *(beregnet merkostnad: 6,8–7,3 mill. kr. per år)*

De økonomiske konsekvensene av å ikke gjennomføre tiltakene er beregnet til mellom 14 og 20 millioner kroner årlig. Merkostnaden vil utgjøre ca. 5 prosent av gebyret, i tillegg til forventet kostnadsutvikling. Dette vil treffe innbyggerne urettferdig ved at det også belastes de som har lite avfall og sorterer godt.

Det er betydelige kostnader knyttet til avfallshenting, og unødvendig kjøring belastes også innbyggerne.

Renovasjonsselskapet for
Drammensregionen IKS

Sammen tar vi vare på verdiene

b. Miljømessige konsekvenser av null-alternativet

I tillegg til de økonomiske konsekvensene vil det ha betydelige konsekvenser for klima og miljø hvis vi ikke kaster mindre og sorterer mer.

⇒ Utslipp fra forbrenning

RfDs miljøregnskap viser at utslipp fra forbrenning av restavfall er den største negative påvirkningen vi har på miljøet. Hvis vi ikke får ned restavfallsmengden, bidrar vi til utslipp fra forbrenningsanlegg som kunne vært unngått.

⇒ Unødvendig kjøring i nærmiljøet

Renovasjonsbiler fører med seg både risiko og utslipp. Analyser vi har gjennomført viser at svært mange har halvfulle beholdere på tømmedagen. Det er viktig å ikke belaste miljøet med mer kjøring enn nødvendig.

⇒ Ressurser går tapt

Sorteringsanalyser viser at restavfallsbeholderen inneholder både matavfall, plastemballasje, papir og glass- og metallemballasje. Mange kaster dette i restavfallet fordi beholderen har ledig plass, og at manglende sortering ikke får noen konsekvenser. Dette gjør at verdifulle ressurser går tapt, og at det må utvinnes flere nye råvarer enn nødvendig.

Konsekvensene av å ikke endre ordningen vil være økte utslipp, unødvendig kjøring og at ressurser går tapt. Dette reduserer muligheten for å nå målene våre og fører til økte utslipp på 4500 tonn CO₂-ekvivalenter årlig.

Ledig plass i beholderen fører ofte til mer feilsortering. Hyppig tømning av beholdere er lite rasjonelt og fører dessuten til økte utslipp og mindre gjenvinning.

Renovasjonsselskapet for
Drammensregionen IKS

Sammen tar vi vare på verdiene

10. Spørsmål og innvendinger

Nedenfor følger svar på de vanligste spørsmålene og innvendinger knyttet til endringene:

Hva med luktproblemer når restavfallet skal stå i fire uker?

- ⇒ Det er ca. 90 kommuner som allerede har innført fire ukers henting på restavfall, og det rapporteres ikke om at lukt er et stort problem. Matavfall skal som før hentes annenhver uke.

Hva med oss som har bleiebarn, og ikke har mulighet til å redusere restavfallsmengdene?

- ⇒ Det planlegges egne ordninger for familier med brukere av bleier, der de kan bestille større restavfallsbeholder til redusert pris.

Hva med oss som har veldig stor avfallsproduksjon og som ikke passer inn i standardløsningen?

- ⇒ Familier med større avfallsproduksjon enn vanlig kan bestille større beholder eller oftere tømning. Denne tjenesten leveres til selvkost.

Hva om jeg ikke ønsker å kildesortere?

- ⇒ Vi har alle et felles ansvar for å opptre ansvarlig. De som ikke sorterer må selv bære merkostnaden som de påfører fellesskapet (forurensar betaler prinsippet).

Kommer gebyret til å gå ned, nå som ordningen endres?

- ⇒ De som har lite avfall og sorterer godt, kan forvente å få besparelser. De som har mye avfall og sorterer dårlig må forvente å betale mer. Tiltakene som er foreslått, er ment å bremse den sterke kostnadsveksten som forventes å komme.

Hvorfor kan vi ikke fortsette som før?

- ⇒ Kostnadene til renovasjon øker, og norske myndigheter legger stadig høyere avgift på avfall som forbrennes i stedet for å gjenvinnes. Uten tiltak vil renovasjonsgebyret bli unødvendig høyt, og miljømålene vil ikke oppnås.

Hva er lovhjemmel for disse tiltakene?

- ⇒ Dette står beskrevet i forurensningslovens §34, punkt 2, første setning:
«Kommunene bør fastsette differensierte gebyrer, der dette vil kunne bidra til avfallsreduksjon og økt gjenvinning».